

Täysistunto

Keskiviikko 13.11.2019 klo 14.01—19.40

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 76/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.17 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Eli esitys perustuu vuonna 2016 hyväksytyyn veronkiertodirektiiviin. Sen viimeiset implementoitavat toimet ovat tämä yritysten varojen arvonnousua maastapoistumistilanteissa koskeva verotus sekä viime viikolla esittelyssä ollut niin sanottuja hybriditilanteita koskeva sääntely.

Veronkiertodirektiivin maastapoistumisverotusta koskevien säännösten tavoitteena on turvata jäsenvaltioiden verotusvaltaa tilanteessa, jossa verotuksellinen kotipaikka tai varoja siirtyy pois jäsenvaltion verotusvallasta ilman, että tapahtuu varsinaista verotuksen realisoivaa luovutusta. Varojen omistus on koko ajan samalla verovelvollisella, mutta varat siirtyvät toisen valtion verotusvallan alle.

Maastapoistumisverotuksessa ei ole kyse erillisestä verosta, vaan kyse on tuloverotuksesta. Verovelvollisen tuloon lisätään maastapoistumisverotuksen kohteena olevien varojen arvo vähennettynä poistamatta olevilla hankintamenoilla.

Verotus tulisi kyseeseen muun muassa seuraavissa tilanteissa: varoja tai liiketoimintaa siirretään ulkomaisen yhteisön Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta, varoja siirretään kotimaisesta yhteisöstä toisessa valtiossa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, jossa Suomella ei ole enää siirron johdosta verotusoikeutta kyseisiin varoihin, tai Suomessa yleisesti verovelvollisen yhteisön verotuksellinen kotipaikka siirtyy Suomen lainsäädännön mukaan tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen nojalla toiseen valtioon.

Veronalaiseksi tuloksi katsottaisiin laissa määritettävä maastapoistumisarvo. Nykyiset rajat ylittäviin yritysjärjestelyihin liittyviä maastapoistumisverotussäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että verovelvolliselle annettaisiin mahdollisuus maksunlykkäykseen.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1. päivänä tammikuuta 2020, ja lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

15.20 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Olemme todella ison asian äärellä. Veroparatiisit varastavat hyvinvointivaltiosta riippuvaisilta lapsilta, sairailta, vanhuksilta ja ihan kaikilta meiltä, jotka käytämme julkisia palveluita ja haluamme elää turvallisessa oikeusvaltiossa, täällä Suomessa. Tutkimukset osoittavat, että Suomen valtio menettää yritysten verovälttelyn takia vähintään satoja miljoonia euroja jokainen vuosi. Veroparatiiseja käyttävät yritykset ja ihmiset varastavat myös rehellisesti toimivilta yrityksiltä ja erityisesti kaikilta pienimmiltä yrityksiltä, joilla ei ole mahdollisuutta palkata verosuunnittelun asiantuntijoita verotusta minimoimaan. Veroparatiisit siis vääristävät markkinoita ja ovat yksi keskeisimpiä syitä markkinatalouden kehittämisessä demokratiaa estäväksi finanssikapitalismiksi. Markkinoiden pitäisi olla demokraattisen yhteiskunnan renki, mutta nyt ne ovat isäntä, joka toimii veroparatiisien salaisuuksien hämäristä.

Arvoisa puhemies! Valmistelin joitain vuosia sitten vasemmistolle veroparatiisien vastaista toimenpideohjelmaa. Yksi esityksistämme oli maastapoistumisvero, joka nyt vihdoin on yhdeltä osaltaan käsittelyssä. Silloin oikeistolaiset kolumnistit pillastuivat. Maastapoistumisvero oli heidän mukaansa toteuttamiskelvoton aprillipila, joka tekisi ihmisistä ja yrityksistä Suomen valtion panttivankeja. Käytännössä kyse on kuitenkin siitä, että verot on maksettava siihen maahan, jossa tuotto on tehty. Jos veroja ei makseta heti, on ne hoidettava viimeistään maasta poistuttaessa.

Arvoisa puhemies! Valtionvarainministeriön työryhmä totesi raportissaan vuonna 2017: ”Maastapoistumisverotuksessa on työryhmän käsityksen mukaan ennemminkin kyse sääntelystä, joka on olennainen ja tärkeä osa nykyaikaista rajat ylittävien tilanteiden verosääntelyä, jolla turvataan valtion verotusvaltaa.” Suomi on aiemmin tullut veroparatiisien vastaisessa taistelussa jälkijunassa. Pahimmillaan on jopa jarrutettu järjestelmän korjaamista. Virallisesti on kyllä puhuttu veroparatiiseja vastaan, mutta todellisuudessa kotimaassakin on toimittu vasta, kun EU on siihen pakottanut. Suomi on lisäksi EU:ssa aiemmin liittoutunut Hollannin kanssa, joka on pahimpia veroparatiiseja. Heidän vastuuton politiikkansa on vienyt muilta jäsenmailta miljardien verotulot. Suomikin on keskittynyt vaatimaan jäsenmailta menoleikkauksia sen sijaan, että olisi varmistettu jokaiselle jäsenmaalle niille kuuluvat verotulot. Siksi onkin nyt tärkeää, että tämä hallitus torjuu aggressiivista verovälttelyä, veronkiertoa ja haitallista verokilpailua sekä kansallisesti että Euroopan unionissa.

Arvoisa puhemies! Arvonnousuverolla eli maastapoistumisverolla varmistetaan, että varallisuuden siirto maasta toiseen verotetaan. Ilman maastapoistumisveroa on voitu välttää verotus maassa, jossa arvonnousu on syntynyt. Suomessa yritysten arvonnousua on verotettu suppeasti. Esitys korjaa merkittävän osan Suomen nykyisen yritysten arvonnoususääntelyn ongelmista. On kuitenkin huomioitava, että lakiesityksen ensimmäinen luonnos oli käsittelyyn tulevaa parempi, koska se koski myös kommandiittiyhtiöitä. Käsittelyssä olevan esityksen suurin ongelma koskee ehkä silti tilanteita, joissa osana yritysvarallisuutta Suomesta siirtyy niin sanottua liikearvoa. Esityksen ulkopuolelle rajattu liikearvo on aineetonta omaisuutta, ja se voi olla esimerkiksi kasvuyrityksille kaikkein tärkein varallisuuserä. Tältä osin lakiesitys johtaa paitsi epävarmaan oikeudelliseen tilanteeseen myös merkittävään riskiin veropohjan vuodosta. Koska valmistelu on ohittanut osan yrityskokonaisuudesta eikä veropohjan vuodon riskiä tai oikeudellisesti epävarmaa tilannetta ehditä ratkaisemaan ennen vuodenvaihdetta, jolloin laki on saatettava voimaan, on välittömästi aloitettava uusi lakivalmistelu riskien poistamiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

Arvoisa puhemies! On erinomaista, että maastapoistumisvero vihdoin säädetään yrityksille. Hallitusohjelmaan sisältyvä yksityishenkilöiden arvonnousuvero on myös valmisteltava pikaisesti. Yksityishenkilöiden arvonnousuvero on käytössä useimmissa länsimaissa, ja hallituksen on tässäkin asiassa ajettava laajasti kaikkien suomalaisten etua, ei harvojen rikkaimpien, jotka vievät täällä tehdyt rikkaudet veroitta maasta pois. Tämä on erityisen tärkeää, kun hallitus ei ole ohjelmassaan alkanut toimiin vakuutuskuorten tai muiden kyseenalaisten verotuksen siirtämiseen käytettävien järjestelyiden purkamiseksi. Ainoastaan korjaamalla rikkinäinen verojärjestelmä ja varmistamalla oikeudenmukainen ja kestävä verotus voimme turvata meille kaikille tärkeät hyvinvointipalvelut myös tulevaisuudessa.

15.25 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tämän maan menestys nojaa pitkälti vahvaan hyvinvointivaltioon — siihen, että meillä on tarjolla laadukasta, maksutonta koulutusta, terveydenhoitoa ja muuta arjen turvaa jokaiselle. Tähän turvaan ja tähän julkisrahoitteeseen järjestelmään nojaa myös monen kotimaisen yrityksen menestys. Esimerkkejä ei tarvitse etsiä Nokiaa kauempaa, kun huomataan, että todella hyvinvointivaltio ja sen tuoma yhteiskuntarauha ja vakaus ovat myös paras yritysten turva. Hyvinvointivaltiota ei voi olla olemassa ilman tiivistä ja vakaata, ennustettavaa veropohjaa, ja sen tähden tällä vuosituhannella on noussut erityisen merkitykselliseksi kiinnittää huomiota niihin reikiin, joita tähän veropohjaan pikkuhiljaa nakeretaan.

Arvioiden mukaan pelkästään laittoman verovälttelyn ja veronkierron tuloksena ollaan viimeisen kymmenen vuoden aikana menetetty jopa yli miljardi euroa verotuloja. Tämän lisäksi tapahtuu iso liuta harmaalla alueella liikkuvaa aggressiivista verosuunnittelua, johon edustaja Saramokin puheessaan viittasi. Todennäköisesti hyvinvointivaltio menettää siis satoja miljoonia joka vuosi erinäisten verotuksen järjestelyjen tähden, jotka eivät hyvinvointivaltion tai verotusjärjestelmämme henkeen kuulu.

Tähän puuttuminen vaatii ennen kaikkea vahvaa kansainvälistä yhteistyötä, johon EU onkin ryhtynyt etunenässä ja jonka osa tämäkin hallituksen esitys on. Ja tämä on todella oikea toimintatapa, sillä yhä suurempi osa näistä järjestelyistä tehdään kansainvälisesti ja nimenomaan maiden välinen tietojenvaihtojärjestelmien yhtenäisyys ja muu kansainvälinen yhteistyö ovat veropohjan tiivistämisen ytimessä. Sen tähden on tärkeää, että Suomi pohjoismaisena hyvinvointivaltiona ensinnäkin osallistuu tähän EU-yhteistyöhön, vaatii siltä entistäkin enemmän kunnianhimoa ja on sitä kautta mukana myös puske massaa koko maailmaa entistä laajempaan vastuullisuuteen verotuksen osalta. Näin todella paitsi vahvistetaan olemassa olevien hyvinvointivaltioiden tulevaisuuden olemassaolon edellytyksiä myös edistetään kehittyvien maiden kehitystä, sillä me tiedämme, että ilman vakaata ja luotettavaa veropohjaa ei voida synnyttää laadukasta ja toimivaa julkista sektoria, joka huolehtii kansalaisten hyvinvoinnista ja osaamisesta.

Sen tähden onkin tärkeää, että näitä asioita käsitellään laajana kokonaisuutena, johon Suomi suhtautuu todella kunnianhimoisesti. Sen tähden on tärkeää, että osana tätä kokonaisuutta lähdetään nopeasti toimeenpanemaan kansallisia toimia ja pidetään jatkuvasti kiinni ennen kaikkea yhdestä tärkeimmistä asioista, läpinäkyvyydestä, jossa Suomi on todella yksi edelläkävijöistä. Tuoreeltaan täällä vietettiin niin kutsuttua veropäivää, ja tämä on todella hyvä käytäntö, sillä niissä kohdissa, joissa tietoja lähdetään salaamaan tai varoja piilottamaan, tai näitä kansainvälisiä järjestöjä piilottamaan, aukeaa ensinnäkin mahdollisuus aggressiiviseen verojen välttelyyn ja jopa vakavaan rikollisuuteen. Tätä on käyty läpi esimerkiksi Panaman paperien yhteydessä, kun huomattiin, että nämä veronkierron mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

dollisuudet eivät mahdollista ainoastaan verojen välttelyä vaan myös todella vakavaa rikollisuutta, rahanpesua ja muita pahoja ongelmia.

Vastuullisuuden ja rehellisyyden pitääkin kannattaa aina, ja järjestelmän läpinäkyvyys ja avoimuus on kaikkien etu. On hyvä muistaa, kuten edustaja Saramokin korosti, että tällainen laajamittainen verosuunnittelu ja optimointi vaatii sellaista osaamista, jota aika harvalla pienemmällä yrityksellä tai varsinkaan tavallisella palkansaajalla on. Sen tähden tästä oikeudenmukaisuudesta ja tiiviistä veropohjasta huolehtiminen on ennen kaikkea niiden pienten, rehellisten, vastuullisten yritysten ja jokaisen tavallisen palkansaajan etu. Mitä enemmän suuret yritykset ja kansainväliset sijoittajat pystyvät omaa verotustansa optimoimaan ja välttelemään, sitä raskaammaksi koituu tavallisten suomalaisten — tavallisten pienten, rehellisten suomalaisten — yritysten verotaakka, ja se ei ole oikein. Se ei ole oikein hyvinvointivaltion ylläpitämistä kohtaan, se ei ole oikein tässä maassa kasvavia lapsia kohtaan, eikä se ole oikein niitä tavallisia palkansaajia ja veronmaksajia kohtaan. Siksi on huolehdittava siitä, että jokainen kantaa osansa hyvinvointivaltion rahoituksesta.

Kuten sanottua, jokainen tässä maassa toimiva yritys, jokainen tässä maassa toimiva sijoittaja hyötyy siitä, että tämä on rauhallinen, vakaa, hyvinvoiva, korkean osaamistason maa, ja sen tähden on oikein, että jokainen tässä maassa toimiva myös oman osansa veronmaksusta kantaa, koska ilman sitä ei ole hyvinvointivaltiota, ei ole yhteiskuntarauhaa eikä ole niitä palveluita, joilla tätä kaikkea pidetään yllä. Jatkossa on tosiaan syytä kiinnittää huomiota siihen, että tämä on vasta alku ja että näiden uudistusten kautta edetään kohti entistä tiiviimpää veropohjaa ja myös yksityishenkilöiden ja henkilöyhtiöiden verotuksen tiivistämistä. — Kiitos.

15.31 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten tässä on kuultu, kyseessä on tärkeä esitys. Tämä on osaltaan veronkiertodirektiivin täytäntöönpanoa. Ensi vuoden alkuun mennessä nämä säädökset on meillä oltava, ja hyvä, että etenemme viimeistään nyt näissä tärkeissä asioissa.

Eli tässä maastapoistumisverossahan on kyse nimenomaan siitä, että yrityksen varallisuuden siirrot maasta toiseen tulevat verotetuiksi. Se on meidän kaikkien etu, ja tietenkin ne hyvät yleiset periaatteet veropohjan tiivistämisestä ja aggressiivisen verosuunnittelun torjunnasta ovat mitä tärkeimpiä. Me jokainen tiedämme ne mittasuhteet, missä liikutaan niin kotimaassa kuin maailmallakin siinä, että veroja jollakin tavalla vältellään ja pahimassa tapauksessa tietenkin kierretään, mutta ylipäätään tällaista aggressiivistyylistä verosuunnitteluakin on syytä kitkeä.

On hyvä, että Suomi on tässä nyt ottanut tällaisen, sanotaanko, toimeliaan linjan. On tärkeää, että hallitusohjelma kiinnittää vakavaa huomiota näihin kysymyksiin. Tämä ei varmasti sinänsä jää ainoaksi esitykseksi, vaan näistä on nyt paljon kirjauksia ja varmasti myös jatkotoimia kaiken kaikkiaan seuraa. Mutta kun täälläkin viitattiin näihin hyvinvointiyhteiskuntamme rakenteisiin ja siihen asiaan, että me ihan oikeasti tarvitsemme rahaa vanhustenhoivaan, lasten koulutukseen, varhaiskasvatukseen, köyhien ihmisten toimeentuloon, kaikkeen tähän, niin juuri siksi on täysin oikein, että teemme täysillä työtä sen eteen, että nimenomaisesti yhteiskunta saa ne verorahat, mitkä kaiken oikeudenmukaisuuden nimissä on sen saatavakin.

Tässä esityksessähän — kysymys on myös ikään kuin ennaltaehkäisystä — ei ole varsinaisia verotuottoja voitu arvioida, mutta kyllähän niitä näistä varmasti pystymme arvioimaan niin, että joka tapauksessa myönteiseen suuntaan mennään. Täällä mainittiin jo aiem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

min nämä pari kyseistä asiaa tämän esityksen sisällöstä, muun muassa se, että tämä ei koske henkilöyhtiöitä eikä sitten myöskään tässä vaiheessa tätä liikearvon siirtymistä, ja nämä ovat varmasti sellaisia asioita, joista olemme ehkä jo tänään verojaostossa jotain kuulleet, ja jatkamme siellä käsittelyä. Katsomme näitä yksityiskohtia läpi tarkemmin.

Puhemies! Myös minä haluan tässä puheenvuorossani muistuttaa, että hallitusohjelmassahan on kirjaus siitä, että tämän lisäksi selvitetään arvonnousuveron mahdollisuus myös yksityishenkilöille. Eli tämä on kirjattuna hallitusohjelmassa, ja huomaan ministerin nyökkäävän siellä aitiassa, joten varmasti myös tämän selvittely on ministeriössä käynnissä, mikä on sinänsä tärkeää. Sen verran ehkä voin sanoa, että meille demareillehan tämä aggressiivisen verosuunnittelun torjunta on ollut jo vuosikausia hyvin tärkeä kysymys. Muistan, kuinka jo aikanaan olin siitä tyytyväinen, että Jutta Urpilaisen aikaan myös Euroopan unionissa [Puhemies koputtaa] otimme hyvin merkittäviä askeleita edelläkävijänä siinä, että nostimme tätä verovälttely-, veroparatiisi- ja kaikkea tätä keskustelua esiin.

15.34 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys veronvälttelylaiksi on ihan hyvä asia.

Tutkin tuota meidän hallitusohjelmaa ja katselin listausta meidän veropoliittisesta linjauksestamme, sitä mitenkä harmaata taloutta ruvetaan kitkemään poikkeen. Siinä on kaksikymmentä eri kohtaa. Tämä on yksi niistä kohdista, ja siksi minä jäin miettimään, että meillähän menetetään hirmu paljon rahaa verotuloina harmaan talouden kautta, on arvioitu jopa miljardeissa sen menevän — niin paljon menetetään rahoja. Tämmöistä harmaata taloutta harrastetaan aika paljon työmailla, mitä on koetettu lähteä kitkemään. Esimerkiksi metalliteollisuudesta puhutaan paljon, että sieltä on löydetty semmoisia, jotka jättävät veroja maksamatta ja kiertävät veroja. Alipalkkausta on ravintola- ja kuljetusalalla. Kuljetusalalla kabotaasiliikenne on tuonut omia veronkiertomahdollisuuksia, se, mitenkä siellä toimitaan. Eli nämä hommat vaativat meiltä tietenkin viranomaissatsauksia.

Mutta se asia, mistä itse ajattelin käyttää tilaisuutta hyväkseni, kun veroista kerran puhutaan: ajattelin kysyä ministeriltä siitä, kun sinne oli kirjattu, että myös laajennetaan tätä veronumeron käyttöä. Missä vaiheessa aloitetaan tämän veronumeron käytön laajentamisoperaatiota järjestelemään?

15.36 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä EU:n veronkierron estämistä koskeva direktiivi on sinällänsä jatkumoa sille työlle, mitä esimerkiksi OECD:ssä on tehty tämän BEPS-hankkeen yhteydessä, ja on äärimmäisen tärkeää, että kansainvälisesti pyritään tähän veronkierron ja verovälttelyn estämiseen, ja ilman kansainvälistä yhteistyötä, muun muassa hyvää tietojenvaihtoa, näissä hankkeissa ei kovin helposti päästä eteenpäin. Vielä on tietysti aika vaikea arvioida, millä tavalla tämä veronkierron estämiseen liittyvä direktiivi tulee Euroopan tasolla vaikuttamaan, koska monissa maissa ollaan siinä samassa tilanteessa kuin Suomessa, että aika viime tipassa ollaan direktiiviä laittamassa käytäntöön.

Mutta ehkä muutamia sellaisia ajatuksia, mitä tästä nopealla lukemisella nousi esille. Kuitenkaan tässä esimerkiksi näihin konsernien sisäisiin siirtoihin ei käsittäkseni varsinaisesti olla puuttumassa muuten kuin sellaisissa tilanteissa, jolloin tämän siirron johdosta Suomella ei ole enää verotusoikeutta tässä uudessa sijoittautumisvaltiossa. Meillä on myöskin ollut paljon keskustelua tästä korkojen vähennysoikeudesta nimenomaan konsernin sisäisissä lainoissa sekä myöskin näissä sisäisissä laskutuksissa, jotka käsittäkseni ovat kuitenkin tällä hetkellä tällaisessa verosuunnittelussa — ja jopa verovälttelystä — nii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

tä kaikkein tehokkaimpia keinoja, joilla pystytään siirtämään verotettavaa tuloa konsernin sisällä joko sellaiseen maahan, jossa on hyvin vähäistä verotusta, tai kenties jopa sitten näihin niin sanottuihin veroparatiisimaihin. Olisinkin ministeriltä halunnut kysyä vielä siitä, pystytäänkö tällä nyt tosiasiallisesti näihin konsernien sisäisiin järjestelyihin puuttumaan vai onko tämä sitten ainoastaan niissä tilanteissa, joissa Suomen verotusoikeus ei näihin kyseisiin varoihin tule ulottumaan.

Ja todellakin täytyy toivoa, että nimenomaan kansainvälisesti tässä saadaan nyt ryhtiliikettä aikaiseksi, koska kyllähän tämä on, jos ajatellaan vaikka EU:n sisälläkin, valtavan suuri verokilpailutilanne EU-maitten välillä, mutta myöskin, kun ajatellaan EU:ta alueena, jossa kuitenkin pyritään monissa maissa verotuksellisesti hyvinvointivaltiota ylläpitämään, tämä aiheuttaa sen, että menetämme jatkuvasti niitä verotuloja, jotka kuuluisivat kyseisille jäsenvaltioille.

15.38 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Harmaa talous ja veronkierto pienentävät yhteiskunnan saamia verotuottoja ja aiheuttavat epäoikeudenmukaisen kilpailutilanteen yritysten välillä. Harmaan talouden ja veronkierron vastustaminen kaikilla mahdollisilla keinoilla on lähellä sydäntäni. Verot pitää maksaa, välistä vetoja en mielelläni katsele.

Ministerille esitin viime viikolla kysymyksen, ja positiivisen asenteen otitte siihen, positiivisesti vastasitte. YTJ-järjestelmässä on kehittämiskohteita. Avaamalla sitä enemmän voitaisiin tarttua vielä tiukemmin harmaaseen talouteen, ja kun hallitusohjelmassakin on parikymmentä miljoonaa euroa harmaan talouden torjuntaan, niin kertaan vielä: olihan niin, että tämä YTJ-järjestelmän päivittäminen ja laajentaminen on agendallanne, on ohjelmassanne? Ymmärtääkseni 3–4 miljoonaa euroa riittää valmiin hankkeen toteuttamiseen, ja se raha voitaisiin ymmärtääkseni ottaa siitä 20 miljoonasta, mikä hallitusohjelmassa on merkattu harmaan talouden vastaiseen työhön.

Toinen kysymys koskee — kun tässä veroista puhutaan — yhteisöveron tuottoa. Kun talousarviokirjaa katsoo, niin se on ollut jatkuvassa kasvussa, ja sitäkin 2013 taidettiin viimeksi laskea — sitä on useamman kerran laskettu. Kun veroa on laskettu, niin yllätys yllätys, verotuotto on kasvanut. Miten ministeri näkee sen, voisiko tässä olla joitain tulevia askeleita eteenpäin ja voisiko sillä olla kannustavia tekijöitä yritysten haluun pysyä Suomessa, työllistää ja kasvaa, jotta saavutettaisiin se 75 prosenttia työllisyydessä?

15.41 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Minusta tämä nyt esillä oleva hallituksen esitys on erinomainen ja täyttää direktiivin vaatimukset tässä vaiheessa. Minusta oli turha ottaa mukaan tätä liikearvoa, erittäin vaikeasti määriteltävää asiaa, samoin kuin henkilöyhtiöitä. Olen tyytyväinen tähän hallituksen esitykseen.

Pyysin tätä puheenvuoroa sen vuoksi, että täällä on esitetty parissa puheenvuorossa ajatuksia siitä, että otettaisiin käyttöön tuollainen luonnollisen henkilön exit-vero. Siitä on hallitusohjelman liitteessä 5 maininta, jonka mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailla asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen. Mielestäni voidaan perustellusti poliittiselta kannalta kysyä, onko asianmukaista, että Suomella olisi jokin ehdoton oikeus kohdistaa veroja henkilön omaisuuteen sen jälkeen, kun hän on muuttanut pois Suomesta. Uskon itse enemmän filosofiaan, jossa lähdetään siitä, että Suomen tulee olla verotuksen osalta ja muutoinkin valtio, josta ihmiset eivät halua muuttaa pois. Mielestäni

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

arvonnousuverossa on vääjäämättä Suomesta poismuuton rankaisemisen sävy, eikä tämä sovi yhteiskuntamalliimme, jonka lähtökohtana on yksilön vapaus toteuttaa itseään.

Arvonnousuveroon liittyy poliittisen aspektin ohella monia käytännön ongelmia. Käytännössähän vero tarkoittaisi sitä, että jos henkilö muuttaa pois Suomesta, hänelle laskettaisiin vero esimerkiksi Suomessa asumisen aikana ostettujen osakkeiden arvonnousun perusteella, vaikka henkilö ei ole myynyt osakkeita. Tällaisen arvonnousun euromäärän määrittäminen ei ole välttämättä kaikkien omaisuuserien kohdalla yksinkertaista. Helppoa se on lähinnä pörssiosakkeiden kohdalla, koska niillä on selvä markkinahinta.

EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan arvonnousuveroa ei saa periä ennen kuin arvonnousu on realisoitu omaisuus myymällä. Suomesta poismuuton ja arvonnousun realisoitumisen eli omaisuuden myynnin välinen aika voi olla vaikkapa kymmeniä vuosia. Poismuuton ja myynnin välisenä aikana omaisuuden arvo on voinut laskea, ja EU-tuomioistuimen mukaan tämä arvonnousu tulee huomioida veron lopullista määrää laskettaessa. Normaalisti Suomen solmimissa verosopimuksissa myyntivoittoja saa verottaa vain henkilön asuinvaltio. Kun henkilö siis muuttaa pois Suomesta, Suomen oikeus verottaa hänen omaisuudestaan saamia myyntivoittoja katkeaa. On kyseenalaista, sallisivatko muut valtiot sen, että Suomi verottaisi esimerkiksi vuosikymmeniä poismuuton jälkeen omaisuuden myynnin yhteydessä realisoituneen arvonnousun. Uusi asuinvaltio [Puhemies koputtaa] ei välttämättä huomioisi tätä Suomeen maksettavaa veroa periessään oman lainsäädäntönsä mukaista myyntivoittoveroa, mikä johtaisi ankaraan kaksinkertaiseen verotukseen.

15.44 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Tässä salissa puhutaan paljon veroista, erityisesti silloin, kun veroja joudutaan korottamaan, jotta pystytään huolehtimaan meidän hyvinvointivaltiosta, koulutuksesta, palveluista, sosiaaliturvasta. Kukaan meistä ei varmaan mielellään veroja korota. Liian usein niissä keskusteluissa jää vähälle se, että itse asiassa meidän ei tarvitsisi korottaa yhtään veroja, pikemminkin voisimme keventää esimerkiksi pieni- ja keskituloisten verotusta entistä enemmän ja huolehtia nykyistä paremmin yhteiskunnallisista palveluista, jos kaikki maksaisivat oikein ja reilusti verot sen mukaan kuin pitää maksaa.

Harmaa talous on syöpä, joka syö suomalaista yhteiskuntaa — se, että rikollisesti jätetään veroja maksamatta. Mutta paljon veroja jätetään myös maksamatta laillisesti tai sellaisella harmaalla alueella, jolla veroja vältellään nimenomaan laillisesti, käytetään erilaisia verojuristeja, -osaajia, isoja rahoja siihen, että ei tarvitse maksaa veroja. Pienituloisen tai keskituloisen työssäkäyvä ihminen tai eläkeläinen maksaa joka eurostaan ja sentistään veroa, aivan oikein, niin kuin pitääkin. Siksi tuntuu hullulta, että monissa tilanteissa ne, joilla on kaikkein eniten, maksavat suhteessa kaikkein vähiten juuri sen vuoksi, että heillä on varaa ja mahdollisuus käyttää erilaisia eksperttejä, jotka etsivät verotuksesta porsaanreikiä. Tähän puuttumisen luulisi olevan ja varmasti onkin lähes koko tämän salin tavoitteena. Näissä asioissa monesti olemme vähän perässä hiihtäjiä siinä mielessä, että kun yksi porsaanreikä tukitaan, niin seuraava jo keksitään.

Suurimmasta osasta asioita pitää päättää kansallisesti. Me tiedämme lähellä parhaiten, mistä asioista pitää päättää, mutta sitten on asioita, ongelmia, jotka ylittävät rajan, ja niihin tarvitaan rajat ylittäviä ratkaisuja. Tällainen verokilpailu kohti pohjaa, se että kikkaillaan eri maiden eri verotasoilla, siirretään tuloja, näytetään niitä niissä maissa, joissa veroja peritään huomattavasti vähemmän tai ei lainkaan, käytetään veroparatiiseja hyväksi — siihen tarvitaan yhteisiä toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

Tästä exit-verosta, jota nyt direktiivin kautta tuodaan, olemme puhuneet vuosikausia. Vasemmisto on nostanut sitä esille, ja muistan, miten uusliberaaliپییرهissä sille naureskeltiin ja sanottiin, että haluamme estää yrityksiä poistumasta Suomesta. Ei siitä ole kysymys. Kysymys on siitä, että verot pitää reilusti maksaa siellä, missä tulos tehdään. Samasta puhumme monien yritysten kohdalla, jotka ottavat konsernin sisäisiä lainoja eivätkä näytä tulostaan Suomessa, esimerkiksi terveydenhoidon, [Puhemies koputtaa] sosiaalipalveluiden puolella, vaan verot maksetaan matalamman verotuksen maihin. On hyvä, että tämä asia etenee, ja tämä on työ, jota meidän pitää jatkuvasti tehdä, kerätä verot oikein, jotta me pysymme huolehtimaan tämän yhteiskunnan palveluista.

15.47 Jussi Saramo vas: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Essayah nosti esiin konsernien sisäiset siirrot, ja todellakin siinä on yksi pahimpia aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron elementtejä. Arvonnousuvero kuitenkin koskee vain oikeushenkilön sisäisiä varallisuuden siirtoja, ja sen takia konsernin sisäiset siirrot esimerkiksi tytäryhtiöiden välillä ovat jo verotuksen piirissä ja niihin pitäisi soveltaa markkinaehtoperiaatteen mukaista hinnoittelua. Valitettavasti näin ei ole, ja siksi olenkin todella tyytymätön, että hallitusohjelmassa on sitouduttu sekä kansallisesti että EU-tasolla tukkimaan verovuodot. Se ei todella ole tämän arvonnousuveron asia, mutta luotan ministeriin, että myös konsernin sisäiset veronkiertoporsaanreiät tukitaan.

Edustaja Kivirannan filosofinen puheenvuoro voisi olla perusteltu, mikäli veroja maksettaisiin vuosittain ilman erilaisia verosuunnittelun keinoja, esimerkiksi vakuutuskuoria. On kohtuutonta ajatella, että muuttamalla maasta toiseen voisi osa porukkaa jättää kokonaan verot maksamatta. Tavallinen eläkeläinen ja tavallinen työntekijä kyllä maksavat veronsa — miksi perijät ja muut omistuksillaan elävät voisivat välttää verotuksen vain muuttamalla maasta toiseen? Kyllä heidänkin pitää maksaa oma osuutensa meidän yhteiskunnallemme. Kuten puheenvuorossani nostin esiin, länsimaissa kyllä laajasti nämä yksityishenkilöiden maastapoistumisverot ovat käytössä. Kyllä Suomessa on minusta vähän epäisänmaallinen verojärjestelmä, kun meillä tällainen veronkierto on mahdollistettu.

Puhemies Matti Vanhanen: Asialle varatun ajan puitteissa myönnän vielä pyydytetyt puheenvuorot, edustajat Viitanen ja Essayah, ja sitten ministerille, jos hän haluaa lopussa käyttää puheenvuoron.

15.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tähän samaan aihealueeseen tietenkin kuuluvat juuri nämä, mitä äsken täällä salissa on esiin noussut. Eli meillä on monia tapoja, millä pystytään veroja suunnittelemaan ja järjestelemään, tekemään sellaisia käytäntöjä, millä joko veroprosentit minimoituvat tai vältetään tietyissä tapauksissa kokonaan veronmaksu. Vaikka on hyvä, että viime kaudella saatiin esimerkiksi vakuutuskuoriin tiettyä tiukkuutta lisää, niin sinnehan vieläkin jäi aukkoja, jotka koskevat esimerkiksi tilanteita, joilla veronmaksulta voidaan välttyä, jos muutetaan ulkomaille ja niin pois päin. Eli kyllä tässä perkaamisen varaa on kovin laajastikin.

Mielestäni, puhemies, oli hyvä, kun vietimme viime viikolla veroviikkoa maanantain veropäivän seurauksena, että mediassahan aika laajasti keskusteltiin näistä ongelmista. Minusta on jopa tarpeellista se, että kansalaisyhteiskunnassa ja mediassa käydään laajaa keskustelua esimerkiksi juuri tämänkaltaisista verojärjestelyistä ja siitä, kuinka paljon niiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

kautta jää itse asiassa paljon sellaista omaisuutta, tuloa verottamatta, joka ei sitten näy esimerkiksi veronmaksutilastoissa, koska niistä ei ylipäätään makseta veroa.

Puhemies! Tästä sain ehkä sellaisen pienen tilaisuuden kysyä, kun täällä on ministerille muutamia kysymyksiä esitetty: Veropäivänähän suuri keskustelu tuli myös verotietojen julkisuudesta. Mielestäni ei ollut hyvä asia, että Verohallinto oli ottanut sen tulkinnan, vedoten näihin tietosuojamääräyksiin, että yli 100 000:n tulot voisi sitten jättää pois medialle annettavista listoista. Seurasin asiaa hyvin tiiviisti ja huomasin, että nyt oikeuskansleri sitten ei tätä asiaa ottanut tutkittavakseen sinänsä. Mutta tässä on se vaara, että jos tämä nyt oikeuskäytänteiden kautta alkaa vasta ratketa, se venyy, ja nythän kävi niin, että esimerkiksi kun julkisuudessa yleistyi tämä tieto, että nyt voi pyytää, että yli 100 000:n verotettavat tulot eivät olisi julkisessa listauksessa, niin kahdessa päivässä näiden vaatimusten määrä listalta poistamisesta nousi 100:sta 231:een, minkä seurauksena on hyvin ennalta arvattavaa, että sitten ensi vuonna vastaavassa tilanteessa, vastaavalla tulkinnalla, puhutaan jo tuhansista. Silloinhan voimme puhua perustellusti tilanteesta, että aidosti meidän verotietomme eivät — kuten vanhan käytännön mukaan — olekaan enää julkisia ja avoimia. Tämä ei ole nyt tämän päivän puheenaiheena, mutta herätän tämän kysymyksen, jotta ministeri ehkä voi sitten omalta osaltaan kommentoida.

15.52 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Saramo tässä komppasi puheenvuoroani ja todellakin nosti esille myöskin nämä sisäisen hinnoittelun ongelmat ja konsernin sisällä tapahtuvan verosuunnittelun. Muistelen, että kun aikoinaan luin tuon Aarresaaret-kirjan — en sitä lapsuuteni seikkailukirjaa vaan tämän verovälttelyyn liittyvän Aarresaaret-kirjan — niin siinä oli yritysesimerkkejä: siis tällainen tavallinen kuulakärkikynä oli yrityksen sisäisesti hinnoiteltu 3 000 eurolla. Voitte kuvitella, minkälaisia omaisuudensiirtoja voidaan ikään kuin ”laillisesti” tehdä siellä yrityksen sisällä silloin, kun halutaan vältellä veroja ja saada niitä mahdollisimman pieniksi. Sen tähden myöskin tämä konsernin sisäisiin laskutushintoihin, niitten läpinäkyvyyteen, puuttuminen olisi äärimmäisen tärkeää, ja sitten on tämä korkovähennysoikeus, jota Suomessa tosin on jo jonkun verran pyritty rajaamaan mutta ei kaikilta osin. Nämä ovat ehkä niitä kaikkein suurimpia tapoja, millä voidaan tätä verovälttelyä tehdä.

Myöskin valtion tukisäännösten perkaaminen EU-tasolla on sellainen, joka vaikuttaa siihen verotettavaan tuloon. Se on mielestäni kanssa tärkeää silloin, kun mietitään EU:n sisällä esimerkiksi oikeudenmukaisuutta ja sitä, mikä mahdollisesti vaikuttaa esimerkiksi vaikkapa yritysverotuksen tasoon. Tässä kyllä tietyt EU-jäsenmaat ihan selkeästi kiertävät näitä säännöksiä. Toisille nämä valtiontukisäännökset tuntuvat olevan tiukempia kuin toisille.

Ihan tässä viimeisenä vielä nostan esille, että kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetissa haluttaisiin valtion tulopuolta olla sitä kautta lisäämässä, että 50 miljoonaa tästä kauppalusten viihdemerenkulkuun suunnatusta tuesta joutaisi pois, koska se on sitten sitä tavalisen kansalaisen verovälttelyä. Kun sitä viinarallia harrastetaan tuosta Itämeren poikki, niin kyllähän se on omanlaistansa verovälttelyä myöskin. Siinä mielessä — vaikka nämä muut ovat totta kai niitä suuruusluokaltaan merkittäviä ja tärkeitä — ymmärrämme, että jokainen siellä omassa arkipäivässään saattaa myös tehdä niitä ratkaisuja, joilla pyrkii tietynlaiseen verovälttelyyn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2019 vp

15.54 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä:** Arvoisa puhemies! Muutamia nopeasti. — Ensinnäkin edustaja Essayahille: Onnea ja menestystä miehistötuen poisvetämiselle. Se on nimittäin TESeihin sidottu, ja veikkaan, että jokainen Suomen satama pysähtyisi sen jälkeen.

Ensinnäkin tähän yleiskeskusteluun ihan muutama huomio: Ensinnäkin pitää muistaa se, että meillä on oikeuskäytänteissä jo tällä hetkellä olemassa kansallisia keinoja ottaa veronkierto kiinni — ettemme me olleet ihan tyhjiällä merillä. Ja sitten se, että tässä on aika sujuvasti puhuttu harmaasta taloudesta ja veronkierrosta. Tämä itse asiassa on verosuunnittelua koskeva, koska nythän ei puhuta tuoton verotuksesta vaan arvon verotuksesta, ja tämä on verosuunnitteluun liittyvä. Sitten saman tien kannattaa muistaa se, että kansainvälisesti vertailtuna meidän verovaje on erittäin pieni. Tässä keskustelussa nyt pikkuisen tuli se kuva, että on oltu ihan hunningolla, mutta emme me nyt ihan hunningolla ole olleet, sillä me aika hyvin olemme vielä tätä hoitaneet, mutta petrattavaa on, ja sen takia me olemme nimenomaan sitoutuneet näihin kansainvälisiin toimiin ja siihen, mikä tässäkin tulee. Eli tämä ihan muistutuksena vain. On arvioitu, että näitä on muutamia tapauksia vuodessa, eli ei puhuta mistään massaverotuksesta, joka lähtee täällä liikkeelle.

Sitten niihin kysymyksiin, mitä oli.

Täällä oli kysymys veronumeroista telakoille. Selvitys on ensi vuoden aikana. Eli se tulee.

Sitten konsernien osalta korot tiukentuvat ensi vuoden alusta, eli siellä tulee tiukempaa, ja sitten katsotaan tietysti nyt tämä, mitä tässä tapahtuu, ja arvioidaan, onko näissä riittävästi, arvioidaan tilanne. Ja itse asiassa konserniverotuksen osalta minulla on työryhmä lähtemässä liikkeelle. Eli kyllä minä arvioin tuota kokonaisuutta.

No, YTJ:n osalta: Se on hallitusohjelmassa, mutta se ei sinällänsä VM:ää sillä lailla koske, koska meillä ne verotustiedot ovat siellä jo olemassa.

Se, mitä edustaja Kiuru sanoi liittyen näihin verotuksellisiin keinoihin: meillä on tulosa tuplapoistot, joilla nimenomaan haetaan nyt sitä dynaamisuutta verotukseen.

Sitten se, mikä täällä tuli oikeastaan useampaan kertaan, tämä henkilöiden arvonnousun verotus: Se selvitetään vuonna 2020 eli ensi vuonna. Se olisi mahdollista sitten 2021 tuoda.

Sitten verojen julkisuuteen. Nämä tapaukset, mitä on ollut, ovat ihan puhtaasti viranomaisratkaisuja. En ole sitä oikeuskanslerin päätöstä nähnyt enkä ole kerennyt perehtyä siihen. Olin viime viikonlopun Brysselissä euro- ja Ecofin-kokouksessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.